

Vergaderjaar 2012–2013

33 338

**Interparlementaire conferentie
Gemeenschappelijk Landbouwbeleid**

E/ Nr. 5

VERSLAG INTERPARLEMENTAIRE CONFERENTIE GEMEENSCHAPPELIJK LANDBOUW- EN VISSERIJBELEID TE NICOSIA OP 11 EN 12 NOVEMBER 2012

Vastgesteld 5 december 2012

Op 11 en 12 november vond in Nicosia een interparlementaire conferentie plaats over het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) en het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB) voor de voorzitters van de landbouwcommissies van de lidstaten van de Europese Unie.¹ De bijeenkomst werd georganiseerd door het Cypriotische Parlement in het kader van het Cypriotische EU-voorzitterschap.

Er stonden drie onderwerpen op de agenda:

- I) De hervorming van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid ten algemene;
- II) Klimaatverandering en de impact daarvan op de landbouw;
- III) De hervorming van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid, met name de sociaal-economische aspecten daarvan.

De commissie Economische Zaken, Landbouw en Innovatie van de Tweede Kamer werd vertegenwoordigd door het lid Graus (PVV). Namens de Eerste Kamer heeft mevrouw Faber-Van de Klashorst (PVV) deelgenomen aan de conferentie. Daarnaast waren aanwezig leden van de nationale parlementen van nagenoeg alle Europese lidstaten en vertegenwoordigers van het Europees Parlement en de Europese Commissie, waaronder de Eurocommissaris voor landbouw, Dacian Cioloş.

I) Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB)

Na een welkomstwoord van de voorzitter van de landbouwcommissie van het Cypriotische parlement, de heer Yiannakis Gavriel, lichtte de Cypriotische landbouwminister Sophoclis Aletraris de prioriteiten van het Cypriotische voorzitterschap toe op het gebied van het GLB. Cyprus heeft een strak tijdschema aangehouden om duidelijke conclusies te bereiken alvorens het voorzitterschap over te dragen aan Ierland op 1 januari 2013. In zijn inleiding benadrukte Eurocommissaris Cioloş dat hij de bijdragen van nationale parlementen in het debat rond het nieuwe GLB verwelkomt

¹ Meer informatie over de conferentie inclusief alle speeches van de sprekers is te vinden op de website van het Cypriotische voorzitterschap:
<http://www.cyparliament2012.eu/easyconsole.cfm/id/116>

en ter harte neemt. Hij erkende dat het moeilijk was om de consequenties van het nieuwe GLB te overzien voordat er meer duidelijk is over het budget. Er is een akkoord voorzien over het Meerjarig Financieel Kader 2014–2020 van de EU tijdens de Europese Top van 22 en 23 november. Cioloş hoopte dat de Europese Raad de noodzaak voor het behoud van het huidige budget zou zien, omdat dit het enige volledige communautaire beleidsterrein is. Hij vond het tegenstrijdig dat lidstaten enerzijds erkennen dat er meer Europa nodig is om uit de crisis te komen terwijl er anderzijds op het GLB wordt bezuinigd, waardoor er juist meer verantwoordelijkheden bij de lidstaten komen te liggen.

Cioloş gaf aan dat hij het belangrijk vond dat het GLB-budget tegemoet komt aan de ambities van dit beleidsterrein, die met name liggen op meer transparantie en convergentie tussen de lidstaten. De vergroeningsvoorstellen zijn een cruciale voorwaarde voor draagvlak voor het Europese landbouwbeleid vanuit de samenleving. Natuurlijke hulpbronnen zijn de belangrijkste productiefactoren in de agrofoodsector; het is dan ook van economisch belang om hier zuinig op te zijn. Cioloş gaf aan dat er een goede balans moet zijn tussen de vergroeningsmaatregelen in de eerste pijler en de agro-milieumaatregelen in de tweede. Hoewel er niet van de drie voorstelde maatregelen in de eerste pijler zou worden afgeweken, verwachtte hij wel dat daar een flexibele invulling aan zou kunnen worden gegeven. Onder de 7 procent «ecologische focusgebieden» wordt geen braaklegging verstaan, maar een bijdrage aan de biodiversiteit. Dit kan ook op regionaal of lokaal niveau worden ingevuld, zoals nu ook vaak al gebeurt.

In het kader van marktregulering moet de definitie van een crisis niet, zoals sommige lidstaten willen, vooraf bepaald worden, want dan wordt de mogelijkheid uitgesloten om adequaat in te grijpen bij onverwachte situaties. Onderdeel van het nieuwe GLB is het versterken van de marktmacht van de Europese boeren. De tweede pijler moet een volwaardige pijler zijn die door de zevenjarige duur van de programma's innovatie en duurzaamheid op de lange termijn bevordert. Vanwege dit meerjarige karakter is ook risicomanagement in de tweede pijler het best gewaarborgd, aldus Cioloş. Tot slot benadrukte de Eurocommissaris dat de simplificatie van de tweede pijler van groot belang is, mede gezien de hoge foutenmarge van 7 procent die onlangs door de Europese Rekenkamer werd aangetoond. Dit komt volgens Cioloş doordat procedures rondom de subsidieaanvragen in de tweede pijler vaak erg ingewikkeld zijn georganiseerd in de verschillende lidstaten. De heer Cioloş spoorde de aanwezige vertegenwoordigers van de nationale parlementen dan ook aan hier scherp op te letten.

Reactie Nederlandse delegatie

De heer Graus benadrukte in zijn reactie dat innovatie volgens de Tweede Kamer een topprioriteit van het Europees beleid zou moeten zijn en dat hierin 10 miljard per jaar extra geïnvesteerd moet worden, ten koste van de landbouw-, cohesie- en structuurfondsen. Meer in het algemeen mag de EU-begroting niet boven het huidige budget stijgen. Het lid Graus gaf aan dat de Tweede Kamer in meerderheid vindt dat binnen het GLB prioriteit gegeven moet worden aan directe inkomenssteun (eerste pijler) boven plattelandsontwikkeling (tweede pijler). Binnen de vergroeningsvoorstellen in de eerste pijler moet er ruimte zijn voor een breder menu, waarbij weidegang en het vergoeden van agrarisch natuurbeheer door boerencollectieven elementen zouden moeten zijn. Voorts heeft de heer Graus gepleit voor het ontkoppelen van de vergroeningsmaatregelen van de basispremie, het versterken van de marktmacht van boeren en het uitsluitend verstrekken van inkomenssteun aan actieve boeren. Het Eerste Kamerlid Faber van de Klashorst vulde hierop aan dat de Nederlandse agrarische sector een groot innovatief vermogen heeft en dat het huidige systeem van inkomenssubsidies hier niet aan bijdraagt. Mevrouw

Faber-van de Klashorst bepleitte een eerlijkere prijs voor boeren in plaats van directe inkomenssteun. Het is beter om te investeren in innovatie.

Reactie andere parlementaire delegaties

De Britse parlementaire delegatie gaf aan teleurgesteld te zijn dat het nieuwe GLB niet minder complex lijkt te worden ingericht dan het huidige GLB. Ook vonden de Britse vertegenwoordigers dat het beter was om een aantal details in het GLB goed uit te werken dan om zo snel mogelijk een akkoord te sluiten. Zij gaven aan dat zij de eerste pijler belangrijker vonden dan de tweede pijler. De Oostenrijkse delegatie gaf aan juist de tweede pijler belangrijker te vinden. De Ieren pleitten voor een vervanging van het tot veel verwarring leidende begrip «actieve boer» door het begrip «agrarische activiteit», dat volgens hen beter is te definiëren. De Belgische en Vlaamse parlementariërs vroegen om een overgangsregime ten aanzien van het verdwijnen van de suikerquota en ruimte voor flexibiliteit in de vergroeningsmaatregelen. Zij bepleitten dat eventuele niet-benutte middelen (van bijvoorbeeld niet aangevraagde inkomenssubsidies) niet terugvloeien naar de Europese Commissie maar binnen de lidstaat ingezet worden voor de tweede pijler. Ook waren zij van mening dat de herverdeling tussen lidstaten niet disproportioneel moet zijn, met als leidend principe dat geen enkele lidstaat in beide pijlers gekort zou moeten worden. De Duitse delegatie gaf aan, net als Nederland vooral in te willen zetten op innovatie. De Poolse vice-voorzitter van de landbouwcommissie van het Europees Parlement Wojciechowski merkte op dat het leek alsof de eerste pijler één medicijn probeerde te zijn voor verschillende ziektes en bepleitte een meer flexibele aanpak met behoud van het budget en een eerlijkere verdeling van de middelen tussen de lidstaten.

Reactie Eurocommissaris en voorzitterschap

In reactie op de inbreng van de diverse delegaties gaven Europees commissaris Ciolos en de Cypriotische landbouwminister Aletraris aan dat de directe betalingen inclusief de vergroeningsvoorstellen geen medicijn zijn, maar een pakket van gezonde voeding ter preventie van allerlei ziekten. De tweede pijler is vooral bedoeld om gericht aan specifieke problemen het hoofd te bieden. Het GLB is een mix tussen voldoende flexibiliteit enerzijds en eenvoud en vermindering van administratieve lasten anderzijds. Met een flexibel menu in de eerste pijler dreigt het level playing field verloren te gaan. De innovatiemaatregelen zijn vooral ondergebracht binnen de tweede pijler, omdat die zich, door het meerjarige karakter ervan, daar meer voor leent. Ook binnen het toekomstige programma voor Onderzoek en Ontwikkeling Horizon2020 is 4 miljard euro vrijgemaakt voor innovatie in de landbouw. Ten aanzien van de suikerquota gaf de Eurocommissaris aan dat de Commissie het niet meer als haar rol acht om de import- en exportniveaus van suiker te bepalen. Het is in het belang van de boeren zelf, aldus Ciolos, om zo snel mogelijk te kunnen profiteren van de voordelen van de vrije markt.

II) Klimaatverandering en landbouw

De heer Adamos Adamou, voorzitter van de milieucmissie van het Cypriotische parlement en oud-rapporteur in het Europees Parlement op biodiversiteit, benadrukte in zijn speech dat zowel op regionaal, nationaal als Europees niveau beleid nodig is om klimaatverandering tegen te gaan (mitigatie) en de landbouw aan te passen aan veranderende klimatologische omstandigheden (adaptatie). Vooral binnen de tweede pijler zijn er mogelijkheden voor training en kennisdeling op het gebied van adaptatie en kunnen lidstaten hun eigen maatregelen treffen voor specifieke problemen. Ook afspraken met derde landen zijn noodzakelijk om klimaatverandering tegen te gaan. Uit de presentatie van de heer Theopemptou, commissaris klimaatbeleid van Cyprus, bleek dat door de

klimaatverandering het op Cyprus droger en warmer is geworden, wat meer bosbranden, invasieve diersoorten en nieuwe ziektes onder gewassen met zich meebrengt. Hij riep op tot tijdige interventie om de schadelijke effecten van verwoestijning tegen te gaan.

III) Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB)

De Directeur-Generaal voor Maritieme Zaken en Visserij van de Europese Commissie, mevrouw Lowri Evans, verklaarde dat het doel van de hervormingen in het GVB het creëren van gezonde oceanen en gezonde vispopulaties is. Want meer vis betekent meer banen. Het beleid bestaat uit vier pijlers: het bereiken van maximale duurzame opbrengsten (maximum sustainable yields), het uitbannen van ongewenste bijvangst, regionaal bestuur in plaats van micromanagement vanuit Brussel en betere marktoriëntatie van de visserijsector. Mevrouw Evans wees op het belang van aquacultuur die goed is voor twee derde van de Europese consumptie, maar waarvan de productie stagneert. Zij kondigde strategische richtsnoeren aan om deze stagnatie tegen te gaan. Verder benadrukte zij dat het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij bedoeld is om de sector door moeilijke tijden heen te helpen. Hoewel de Commissie verheugd is dat de Raad over dit fonds in juni al een akkoord heeft bereikt, is zij bezorgd over het schijnbare gebrek aan ambitie bij de Raad om de overcapaciteit van de Europese visserijvloot aan te pakken, waardoor oude, ineffectieve maatregelen in stand blijven. Zij hoopte dat de nationale parlementen zich proactief opstellen in hun belangrijke rol om de eigen ministers te wijzen op de uitgangspunten van de hervorming van het GVB en dat ze deze boodschap ook uitdragen naar hun collega's in het Europees Parlement. Ook beloofde ze goed te luisteren naar de input van de parlementen de komende tijd. Daarna ging het afdelingshoofd Visserij van het Cypriotische Landbouwministerie, de heer Loizides, in op de sociaal-economische problemen in de visserijsector die met de hervorming van het GVB moeten worden aangepakt.

Reactie parlementaire delegaties

Het lid Graus benadrukte tijdens zijn inbreng het belang van het betrekken van regionale stakeholders bij het Visserijbeleid. Ook bracht hij naar voren dat Visserijakkoorden met derde landen niet ten koste mogen gaan van de lokale werkgelegenheid of voedselzekerheid. Tot slot vroeg hij aandacht voor het alternatieve voorstel van de Europese Visserijsector inzake de verplichte aanlanding van bijvangst (discardban) en vroeg aan de andere delegaties hoe zij tegenover de discardban stonden. Daarop antwoordde de Britse parlementaire delegatie dat in het Verenigd Koninkrijk juist groot enthousiasme is voor de aanlandingsplicht. De Belgische, Vlaamse en Spaanse parlementsleden daarentegen waren net als de Nederlandse delegatie voor een meer gefaseerde benadering. Mevrouw Evans van de Europese Commissie reageerde hierop door aan te geven dat het discardplan veel innovatieve elementen bevat en dat er in de implementatie nog veel ruimte is voor maatwerk. Veel bijvangst zijn verkoopbaar en daar gelden weer andere quota voor. En marge van de conferentie heeft de Nederlandse delegatie nog gesproken met verschillende parlementaire delegaties van andere lidstaten over de discardban. Ook Zweden en Portugal lijken tegen een absolute aanlandingsplicht te zijn. Ierland daarentegen is net als het Verenigd Koninkrijk wel voorstander. De andere delegaties die hierover zijn benaderd hadden geen duidelijk standpunt, vaak vanwege het ontbreken van een substantiële visserijsector.

De volgende landbouwvoorzittersconferentie wordt georganiseerd door het Ierse voorzitterschap en vindt plaats op 10 en 11 maart in Dublin.

De delegatie,
Graus
Faber-van de Klashorst

EU-adviseur Tweede Kamer,
D'Hondt